

GEMEENTE WORMERLAND

Notitie

Effecten van een zelfstandige, ontvlochten gemeente Wormerland

Onderzoeksteam
Job van Meijeren MSc
Hadassa Koopmans MA
Lennart Straver MSc

Definitieve versie
11-2-2026

Colofon

Datum:

11-2-2026

Opdrachtgever:

Mw. E. (Elsa) van der Linden, gemeentesecretaris gemeente Wormerland

Onderzoekers:

Dhr. P.J. (Job) van Meijeren MSc

Mw. H. (Hadassa) Koopmans MA

Dhr. L.G.W. (Lennart) Straver MSc

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Aanleiding en doelstelling	4
Opdracht	4
Onderzoeksverantwoording	4
1. Gevolgen van ontvlechting OVER-organisatie	5
1.1 Gemeente Wormerland en OVER-gemeenten	5
1.2 Kaders voor ontvlechting	10
1.3 Consequenties van ontvlechting	12
2. Benchmark soortgelijke gemeenten	18
2.1 Inhoud van benchmark	18
2.2 Benchmark met gemeenten van vergelijkbare grootte	19
3. Uitdagingen bij zelfstandigheid	20
3.1 Personeel	20
3.2 Bestuurlijke en organisatorische uitdagingen	21
4. Financieel perspectief van ambtelijk zelfstandig Wormerland	23
4.1 Financiële gevolgen zelfstandig ontvlochten Wormerland	23
4.2 Conclusie over de ontwikkeling van financiële robuustheid	24
Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording	25
Geraadpleegde bronnen	25
Gevoerde interviews	25
Benchmark	25

Inleiding

Aanleiding en doelstelling

In het laatste kwartaal van 2025 heeft de gemeenteraad van Wormerland verder gesproken over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. Uit de eerdere verkenning is gebleken dat voorkeursopties WOL, WOL+ en WOL++ beperkingen hebben. De gemeenteraad heeft het college hierop opdracht gegeven om samenwerking met Zaanstad of Purmerend te verkennen, waar het college op dit moment ook aan werkt. Daarnaast heeft het college de opdracht gekregen om de optie van een zelfstandig (ambtelijk) ontvlochten gemeente Wormerland te onderzoeken. Het college heeft hier een kwalitatieve analyse van gemaakt en per brief een aantal aspecten hierover toegelicht.

De begeleidingscommissie vanuit de gemeenteraad over de bestuurlijke toekomst heeft het college naar aanleiding hiervan gevraagd om ook een nadere, meer cijfermatige onderbouwing over de gevolgen van deze optie. De gemeentesecretaris en griffier hebben hierop contact gezocht met Necker om een onafhankelijke analyse van de consequenties van het scenario van een zelfstandig en ontvlochten gemeente Wormerland. Gelet op het tijdsplan is bepaald dat hiervoor een opdracht wordt gegeven vanuit het college om een quick scan te maken met dit doel.

Opdracht

Deze *quick scan* richt zich erop om de (financiële) consequenties van het scenario van een zelfstandige en ontvlochten gemeente Wormerland op korte termijn en onafhankelijk in kaart te brengen. De omvang en het tijdsplan van de *quick scan* maakt dat geen volledig beeld kan worden gegeven van langere termijn gevolgen voor bestuurskracht en ambitieniveau.

In deze notitie lichten wij de resultaten van onze onderzoeksactiviteiten toe. Er zijn vier aspecten:

1. We geven inzicht in de gevolgen (financieel en personeel) van ontvlochten OVER-organisatie naar een zelfstandig en ontvlochten Wormerland;
2. We hebben een vergelijking gemaakt met gemeenten van soortgelijke omvang met een zelfstandig en ontvlochten Wormerland;
3. We hebben de uitdagingen bij (ambtelijke) zelfstandigheid in kaart gebracht;
4. We schetsen tenslotte het financiële meerjarenperspectief van Wormerland (zelfstandig en ontvlochten) gelet op bovenstaande uitkomsten.

De hoofdstukken in deze notitie zijn aan de hand van deze vier aspecten opgesteld.

Onderzoeksverantwoording

Op woensdag 14 januari hebben wij schriftelijk opdracht verkregen om met deze quick scan aan de slag te gaan. Een informatieverzoek is vrijdag 16 januari toegezonden en voortvarend opgepakt.

Op donderdag 22 januari heeft een bestuurlijk startgesprek plaatsgevonden met burgemeester, portefeuillehouder, gemeentesecretaris en griffier. Op basis van ontvangen documenten is een analyse uitgevoerd (zie hiervoor de voetnoten in de rapportage). In de onderzoeksperiode zijn twee interviews gehouden met relevante stakeholders (overzicht in bijlage 1). Daarnaast is gebruik gemaakt van openbare bronnen (zie hiervoor de voetnoten). Deze rapportage is voor feitelijk wederhoor toegezonden aan de gemeentesecretaris op 6 februari 2026.

Vanuit het feitelijk wederhoor bleek dat er een in maart een nieuwe versie van de GR-regeling wordt vastgesteld. In de notitie verwijzen we naar de geldende GR-regeling en indien nodig benoemen we relevante verschillen. De nieuwe regeling heeft geen impact op de te verwachten ontvlochtingskosten. Op 11 februari is de definitieve rapportage toegezonden aan de opdrachtgever.

1. Gevolgen van ontvlechting OVER-organisatie

In dit hoofdstuk schetsen we de huidige situatie en gaan we in op de gevolgen van de ontvlechting van de OVER-organisatie vanuit het perspectief van de gemeente Wormerland. Hierbij baseren we ons op de bestaande organisatiestructuur en vergelijkbare ontvlechtingen. We kijken zowel naar de kwantitatieve als kwalitatieve gevolgen.

1.1 Gemeente Wormerland en OVER-gemeenten

Kernbevinding: De gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten is de gezamenlijke ambtelijke organisatie van de gemeenten Wormerland en Oostzaan. De gemeente Wormerland draagt jaarlijks bijna €14,5 miljoen bij aan de bedrijfsvoeringstaken van OVER-gemeenten. Op dit moment beschikt de gemeente Wormerland over een structureel sluitende begroting voor de periode 2026 – 2029. De gemeente Wormerland beschikt over ruim voldoende weerstandsvermogen om risico's op te vangen. De begroting voor OVER-gemeenten voor de komende jaren is stabiel. Er is geen uitbreiding van de huidige bedrijfsvoeringstaken voorzien.

Sinds 1 januari 2010 hebben de gemeenten Wormerland en Oostzaan een gezamenlijke ambtelijke organisatie onder de naam OVER-gemeenten.¹ Deze organisatie is een gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet op gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In de praktijk betekent dit dat beide gemeenten hun eigen begroting en beleid hebben, maar dat de uitvoering bij deze ambtelijke samenwerkingsorganisatie is belegd. In onderstaande paragrafen gaan we in op de huidige financiële situatie van zowel de gemeente Wormerland als de gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten.

1.1.1 Financiën van gemeente Wormerland in beeld

De gemeenteraad van Wormerland heeft op 4 november 2025 de begroting voor 2026 vastgesteld. De begroting bevat een overzicht van de beleidsvoornemens en de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn. De omvang in lasten van de begroting voor 2026 bedraagt bijna €55 miljoen verdeeld over de verschillende programma's.² De verwachting is dat de begroting in de komende jaren groeit met bijna €3 miljoen naar ongeveer €57,5 miljoen. Deze groei komt voort uit de toenemende lasten van het programma bestuur en organisatie. Dit betreft de verwachte inflatie, die grotendeels gedekt wordt door de stijging van de algemene uitkering. Zie hiervoor tabel 1.

Tabel 1 Omvang van begroting gemeente Wormerland (lasten in €)

Programma	2026	2027	2028	2029
Dienstverlening	3.589.967	3.589.967	3.458.167	3.568.167
Ruimtelijke ontwikkeling	893.137	849.885	849.134	820.484
Sociaal domein	22.329.751	22.170.544	22.020.996	21.985.258
Maatschappelijke participatie	5.370.288	5.280.353	5.181.357	5.129.193
Leefomgeving	16.117.319	16.215.194	16.218.972	16.185.747
Bestuur en organisatie	6.455.765	7.317.293	8.820.995	10.131.793
Totaal	54.756.227	55.423.236	56.549.621	57.820.642

¹ Gemeenten Wormerland en Oostzaan. (2020) Instellingsbesluit van gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten. per 14 april 2009

² Gemeente Wormerland. (2025). Begroting 2026 - 2029

De begroting 2026 – 2029 laat een meerjarig sluitend perspectief zien. Het overzicht hiervan staat in tabel 2. De provincie houdt daarom alleen repressief toezicht op de gemeente Wormerland. De gemeente Wormerland kan zonder tussenkomst van Gedeputeerde Staten haar begroting uitvoeren. Op 28 januari 2026 ontving de gemeenteraad een overzicht van het effect van de decembercirculaire 2025. Dit is ook in de onderstaande tabel verwerkt. Hierdoor heeft de gemeente Wormerland ook in 2027 een positief begrotingssaldo. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele begrotingswijzingen. De definitieve begrotingseffecten verwerkt Wormerland in het voorjaarsbericht.³

Tabel 2 Begrotingssaldi in € gemeente Wormerland 2026 - 2029⁴

Begrotingsoverzicht	2026	2027	2028	2029
Lasten	54.756.227	55.423.236	56.549.621	57.820.642
Baten	53.353.153	54.779.898	55.623.359	57.547.791
Mutaties in reserves	929.845	684.011	628.907	702.098
Structureel begrotingssaldo	-473.229	40.673	-297.355	429.247
Effect decembercirculaire 2025	371.825 +/-	465.769 +/-	345.349 +/-	356.771 +/-
Structureel begrotingssaldo na decembercirculaire	-101.404	506.442	47.994	786.018

De gemeente Wormerland besteedt jaarlijks een significant deel van haar financiële middelen aan de OVER-organisatie. Aangezien de OVER-organisatie een werkorganisatie is, vallen deze uitgaven onder de bedrijfsvoeringskosten van de gemeente Wormerland. In de begroting zijn deze uitgaven opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. Deze paragraaf is een dwarsdoorsnede van de begroting. Dit houdt in dat deze kosten verdeeld zijn over de verschillende programma's (zoals in tabel 1 te zien zijn). De gemeente Wormerland besteedt met €14,5 miljoen ongeveer 26,5% van haar begroting aan de kosten van de GR OVER-gemeenten. De komende jaren verwacht Wormerland hierop ongeveer €250.000 te besparen. Deze begrote besparing komt voort uit de inzet op de vermindering van externe inhuur. Aandachtspunt is dat in de afgelopen jaren steeds een bijdrage is gevraagd aan de deelnemende OVER-gemeenten voor hoger dan gemiddeld ziekteverzuim in de organisatie. Voor de jaren vanaf 2027 is dit nog niet opgenomen in de begroting. In tabel 3 staat het overzicht van de voorziene bijdrage van Wormerland aan OVER-gemeenten.

Tabel 3 Bijdrage gemeente Wormerland in € aan OVER-gemeenten⁵

	2026	2027	2028	2029
Bijdrage gemeente Wormerland	14.529.140	14.250.141	14.250.141	14.250.141
Percentage van begroting	26,5%	25,8%	25,2%	24,6%

Weerstandscapaciteit

De weerstandsratio geeft inzicht in hoeverre een gemeente in staat is om risico's op te vangen. In de gemeente Wormerland bestaat het weerstandsvermogen uit de algemene reserve. De omvang van de algemene reserve van de gemeente Wormerland is voor 2026 bijna €7,4 miljoen. In 2029 bedraagt de algemene reserve naar verwachting nog ongeveer €6,8 miljoen. Het verwachte weerstandsratio voor de gemeente Wormerland is eind 2026 2,8 en eind 2029 2,6. Een weerstandsratio van meer dan 2 wordt beschouwd als uitstekend. De accountant heeft eerder benoemd dat het risicomanagement van de gemeente Wormerland goed is. Dit is van belang, omdat het risicomanagement de basis vormt voor het berekenen van de financiële omvang van de risico's en daarmee de weerstandsratio.

³ Gemeente Wormerland. (2026). Raadsinformatiebrief *Effect decembercirculaire 2025 algemene uitkering*

⁴ Gemeente Wormerland. (2025). Begroting 2026 - 2029

⁵ *Ibid.*

Vanuit de begroting volgt dat het benodigd weerstandsvermogen gelijk blijft voor de komende jaren. Hierop vindt nu geen indexatie plaats. De oorzaak van de fluctuaties van het weerstandsvermogen zit onder andere in de onttrekking en toevoeging vanuit de algemene reserve door het begrotingsaldo en het inzetten van het surplus. In de begroting schetst de gemeente Wormerland de ontwikkeling van de algemene reserve en geeft de gemeente ook aan welk weerstandsvermogen benodigd is om een weerstandsratio van minimaal 1,0 te hebben. In die situatie heeft de gemeente precies genoeg algemene reserve om haar risico's op te vangen. In het geval van uittreding uit GR OVER-gemeenten is dit van belang om inzicht te krijgen in de draagkracht van Wormerland voor de uittredingskosten.

Tabel 4 Weerstandsvermogen in € en weerstandsratio gemeente Wormerland 2026 – 2029⁶

	2026	2027	2028	2029
Weerstandsvermogen	7.393.194	7.183.867	6.636.512	6.815.759
Weerstandsratio	2,8	2,7	2,5	2,6
Benodigd weerstandsvermogen voor weerstandsratio 1,0	2.639.795	2.639.795	2.639.795	2.639.795
Vrije ruimte weerstandsvermogen	4.753.399	4.544.072	3.996.717	4.175.964

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in hun paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen opnemen.⁷ Aan de hand van de relatie tussen de kengetallen kan de financiële positie van een gemeente beoordeeld worden. De provincie Noord-Holland maakt, als financieel toezichthouder, bij de financiële kengetallen onderscheid tussen categorie A (minst risicovol), categorie B (gemiddeld risicovol) en categorie C (meest risicovol). De vijf kengetallen zijn:⁸

- **Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:** geeft inzicht in de verhouding tussen de schulden (en schulden minus de verstrekte leningen) van de gemeente en de totale baten.
- **Solvabiliteit:** laat de verhouding zien tussen het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) ten opzichte van het totaal vermogen.
- **Grondexploitatie:** laat de verhouding tussen de waarde van de grond ten opzichte van de totale geraamde baten zien.
- **Structurele exploitatieruimte:** geeft weer in hoeverre een gemeente voldoende structurele baten heeft om de structurele lasten te dekken.
- **Belastingcapaciteit:** geeft inzicht in hoe de gemiddelde woonlasten van een gezin in de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde.

In tabel 5 staan de kengetallen voor de gemeente Wormerland vanuit de (meerjaren)begroting.

Tabel 5 Financiële kengetallen Wormerland 2026 – 2029

	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	43%	46%	45%	39%
Netto schuldquote gecorrigeerd	40%	44%	43%	37%
Solvabiliteit	37%	35%	34%	35%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-1%	0%	-1%	1%
Belastingcapaciteit	122%	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

⁶ Gemeente Wormerland. (2025). Begroting 2026 - 2029

⁷ Besluit Begroting en Verantwoording. (2025). Artikel 11 lid 2.

⁸ Commissie BBV. (2020). Notitie meerjarig financieel inzicht BBV.

In zijn algemeen geven de kengetallen aan dat Wormerland op dit moment een financieel gezonde situatie heeft, er zijn wel enkele kanttekeningen. Hierna lichten we dit per onderdeel toe.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De provincie Noord-Holland hanteert de volgende categorieën: **A: <90% B: 90 – 130% en C: >130%**. Wormerland valt in de categorie A., er zijn relatief beperkte schulden en deze nemen, ook omdat er niet veel investeringen zijn voorzien, niet sterk toe.

Solvabiliteit

De provincie Noord-Holland hanteert de volgende categorieën: **A: >50%, B: 20 – 50% en C: <20%**. De solvabiliteit van Wormerland valt in categorie B. en neemt langzaam af. Het vermogen van de gemeente om 'de eigen broek op te houden' wordt in de loop van de tijd iets minder. De oorzaak is de afnemende omvang van de algemene reserve.

Grondexploitatie

De provincie Noord-Holland hanteert de volgende categorieën: **A: <20%, B: 20 – 35% en C: >35%**. Aangezien Wormerland niet beschikt over grondexploitaties valt de gemeente in categorie A. Er zijn hierop geen risico's, maar er is daarmee ook geen (potentieel) verdienvermogen.

Structurele exploitatieruimte

De provincie Noord-Holland hanteert de volgende categorieën: **A: >0%, B: 0% en C: <0%**. Zoals te zien was bij het structurele begrotingssaldo is er in 2026 en 2028 een tekort voorzien op het resultaat. De begrotingsruimte in de exploitatie is minimaal. In 2029 valt de gemeente Wormerland net binnen categorie A.

Belastingcapaciteit

De provincie Noord-Holland hanteert de volgende categorieën: **A: <95% B: 95-105% en C: >105%**. De gemeentelijke lasten in Wormerland zijn fors ten opzichte van een gemiddelde gemeente. De gemeente scoort hierop categorie C.

1.1.2 Financiën van gemeenschappelijke Regeling OVER-gemeenten in beeld

De aanleiding voor de oprichting van OVER-gemeenten is geweest om de kwetsbaarheid van de verschillende organisaties te verkleinen en de bestuurskracht van de kleinere gemeenten te vergroten. Oorspronkelijk ging dit naast Wormerland en Oostzaan ook om Waterland en Landsmeer, maar deze gemeenten zijn nooit gaan participeren in de OVER-gemeenten. Naast het verkleinen van de kwetsbaarheid en vergroten van bestuurskracht wilde de deelnemers met de samenwerking ook meer eigen expertise binnen de formatie van de organisatie hebben. In het instellingsbesluit ligt vast dat het doel van OVER-gemeenten is om een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering te geven aan de opgedragen taken door Wormerland en Oostzaan.

Het takenpakket van de OVER-gemeenten bestaat (conform de instellingsafspraken) uit:⁹

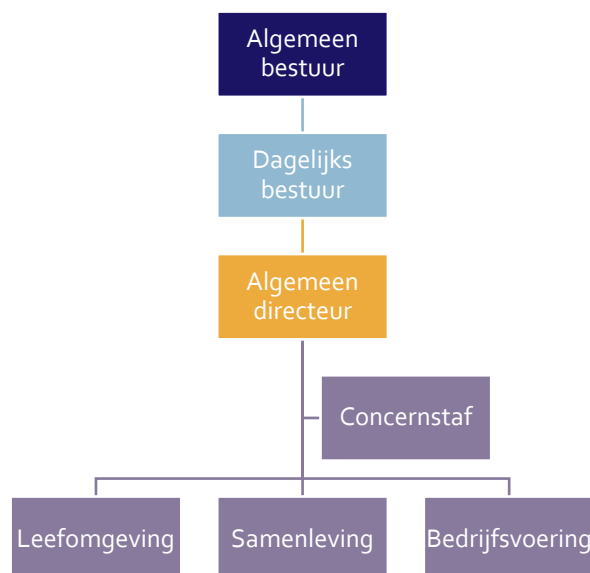
- Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding;
- Uitvoering van het (door bevoegd gemeentelijke bestuursorganen vastgestelde) beleid;
- Toezicht op en handhaving van de hiervoor genoemde uitvoering

De gemeenten hebben vrijwel geen eigen taken buiten het pakket van de OVER-gemeenten of andere samenwerkingsverbanden gehouden. De enige personeelskosten betreft de raad, het college, de griffie, de gemeentesecretaris en de verplichtingen voor oud-wethouders en buitengewoon ambtenaren van de burgerlijke stand.

⁹ Gemeenten Wormerland en Oostzaan. (2020) Instellingsbesluit van gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten. per 14 april 2009. Artikel 3 en 4

Figuur 1 geeft een globale schets van de governance structuur van OVER-gemeenten. De gemeenschappelijke regeling kent een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit de voltallige colleges van burgemeester en wethouders van de twee gemeenten. Het algemeen bestuur is bevoegd om de algemeen directeur van OVER-gemeenten te benoemen en ontslaan. Vanuit de nog vast te stellen nieuwe regeling volgt dat het dagelijks bestuur beslist over werving, benoeming en ontslag van de directeur als daar draagvlak voor is in het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit vier leden uit het algemeen bestuur. De algemeen directeur is van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur de secretaris. De algemeen directeur is daarnaast verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding over OVER-gemeenten. De formatie van organisatie bestaat uit ongeveer 200fte. OVER-gemeenten stuurt op totale loonsom.

Figuur 1 - Organogram OVER-gemeenten

De GR OVER-gemeenten beschikt over een eigen begroting. Conform de Wet gemeenschappelijk regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vóór 15 september van het voorafgaande jaar vast. Hiervoor wordt een ontwerpbegroting naar de gemeenteraden van in dit geval Wormerland en Oostzaan gestuurd. De omvang van de begroting 2026 van OVER-gemeenten bedraagt bijna €24 miljoen. Tot aan 2029 neemt dit af naar ongeveer €23 miljoen. Al deze lasten vallen onder het programma bedrijfsvoering van OVER-gemeenten. Er is geen uitbreiding van de huidige bedrijfsvoeringstaken voorzien. Tabel 6 laat een overzicht van de totale lasten zien. In de begrotingsposten voor 2027 - 2029 is de inflatie nog niet meegenomen in de jaarlagen.

In 2025 had OVER-gemeenten nog een afzonderlijke post voor inhuur begroot.¹⁰ Dat er nu geen budget meer voor is, betekent niet dat er geen gebruik meer wordt gemaakt van inhuur. Inhuur vindt plaats binnen het personeelsbudget. Het verzuimbudget voor de komende jaren is logischerwijs niet inzichtelijk. Huisvesting van OVER-gemeenten vindt zowel plaats in Wormerland als in Oostzaan. De post overig bestaat onder meer uit opleidingsbudget, werving en selectie, overige personeelslasten en organisatieontwikkeling.

Tabel 6 Omvang van lasten in € begroting GR OVER-gemeenten¹¹

Lasten	2026	2027	2028	2029
Personeelsbudget	18.870.000	18.870.000	18.870.000	18.870.000
Verzuimbudget	450.000	-	-	-
Automatisering	2.015.329	2.015.329	2.015.329	2.015.329
ICT-transformatie	325.553	325.553	-	-
Huisvesting	857.058	857.058	857.058	857.058
Kantoor	263.378	263.378	263.378	263.378
Overig	1.028.333	1.028.333	1.028.333	1.028.333
Totaal	23.809.651	23.359.651	23.034.098	23.034.098

¹⁰ OVER-Gemeenten. (2025). Begroting 2026 OVER-gemeenten. p.20

¹¹ OVER-gemeenten. (2025). Begroting 2026 - 2029

De baten van OVER-gemeenten bestaan uit rente en de bijdragen van Wormerland en Oostzaan. In tabel 7 staat hiervan het overzicht. In verband met de ICT-transformatie dient OVER-gemeenten in 2026 en 2027 nog een ongeveer €325.000 te onttrekken uit hun reserves. Vanaf 2028 zijn de lasten en baten in evenwicht. De gemeente Wormerland draagt ongeveer 62% en gemeente Oostzaan ongeveer 38% bij aan de begroting (exclusief rentebaten). De kostenverdeelsleutel is nu nog niet formeel vastgelegd. In de nog vast te stellen regeling is dit wel vastgelegd op 62% Wormerland en 38% Oostzaan.

Tabel 7 Omvang van baten in € GR OVER-gemeenten¹²

	2026	2027	2028	2029
Rentebaten	50.000	50.000	50.000	50.000
Bijdrage gemeente Wormerland	14.529.140	14.250.141	14.250.141	14.250.141
Bijdrage gemeente Oostzaan	8.904.958	8.733.957	8.733.957	8.733.957
Totaal	23.484.098	23.034.098	23.034.098	23.034.098

Weerstandsvermogen van de GR

In het instellingsbesluit is afgesproken dat de algemene reserve van de GR OVER-gemeenten maximaal 2,5% van de totale lasten mogen bedragen. Het weerstandsvermogen van OVER-gemeenten bedraagt nu €477.119. De weerstandsratio is 0,41 en onvoldoende. Echter, de GR aanvaardt dit risico, omdat de gemeenten Wormerland en Oostzaan garant staan voor financiële tekorten.

1.2 Kaders voor ontvlechting

Kernbevinding: Tussen de gemeenten (afspraken in de GR) en vanuit wetgeving van de Rijksoverheid gelden er kaders en uitgangspunten bij ontvlechting. Kern hiervan is dat Wormerland verantwoordelijk is voor ongeveer 63% van de kosten van het opheffen van de organisatie en voor een evenredig deel van de personele voortzetting of arbeidsrechtelijke gevolgen bij beëindiging van dienstverbanden.

1.2.1 Afspraken tussen de gemeenten Wormerland en Oostzaan

In artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) zijn de voorwaarden over uittreding uit OVER-gemeenten vastgelegd. De gemeenteraad van Wormerland kan bepalen om uit te treden uit de GR OVER-gemeenten. Hiervoor dient wel eerst overlegd te worden met de gemeente Oostzaan. Op dit moment nemen alleen de gemeenten Wormerland en Oostzaan deel in de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat bij uittreden van Wormerland de gemeenschappelijke regeling tevens wordt beëindigd. De hiermee samenhangende kosten worden naar rato van het aantal inwoners verdeeld. Het percentage komt voor de gemeenten overeen met de huidige verdeling van kosten in de samenwerking. In de onderstaande tabel 8 is het inwoneraantal weergegeven¹³.

Tabel 8 Inwoneraantal gemeenten Wormerland en Oostzaan

	Inwoners	Inwoners in % t.o.v. totaal
Gemeente Wormerland	16.421	62,79%
Gemeente Oostzaan	9.733	37,21%
Totaal	26.154	100%

¹² OVER-gemeenten. (2025). Begroting 2026 - 2029

¹³ Centraal Bureau voor de Statistiek (2026), Inwoneraantallen Wormerland en Oostzaan, [link](#)

In de gemaakte afspraken van de GR is het moment van uittreden bepaald op twee kalenderjaren na het besluit, tenzij blijkt dat dit eerder realiseerbaar is.¹⁴ Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de afwikkeling van het besluit. Vanuit artikel 28 volgt dat het algemeen bestuur een liquiditeitsplan opstelt dat voorziet in de verplichtingen van de deelnemende gemeenten. De gemeenteraden dienen dit plan vast te stellen. Er zijn geen bepalingen over de gevolgen voor het personeel vastgelegd in de huidige regeling, anders dan dat het algemeen bestuur belast is met de beëindiging van de organisatie. Hieronder zijn de belangrijke artikelen 27 en 28 vanuit de GR opgenomen.

Gemeenschappelijke regeling (GR) OVER-gemeenten

Artikel 27: Uittreding

1. De raad van elke deelnemende gemeente kan bij besluit bepalen dat de deelneming aan deze regeling wordt opgezegd.
2. Een uittredingsbesluit gaat twee kalenderjaren na het verstrijken van het jaar, waarin het besluit tot opzegging is genomen, in. Tenzij uittreding in redelijkheid en zonder onevenredige ontvlechtingkosten op een eerder tijdstip realiseerbaar is.
3. Uittreding is niet mogelijk gedurende de eerste drie jaar na inwerkingtreding van deze gemeenschappelijke regeling.
4. Alvorens de deelnemende gemeente tot besluitvorming komt, als bedoeld in het eerste lid, wordt eerst over het voornemen overleg met de andere deelnemende gemeenten gevoerd.
5. In het voornemen als bedoeld in het tweede lid worden de motieven gegeven en op grond waarvan de deelnemende gemeente wenst uit te treden.
6. Het besluit als bedoeld in eerste lid wordt terstond ter kennis gebracht van het Algemeen Bestuur.
7. Het Algemeen Bestuur regelt de financiële verplichtingen alsmede de overige gevolgen van de uittreding.
8. a. Indien na uittreding er minder dan twee deelnemende partijen overblijven, worden de kosten van beëindiging evenredig verdeeld naar rato van het aantal inwoners van deze gemeenten.
8. b. Indien twee of meer deelnemende partijen overblijven, wordt de gemeenschappelijke regeling niet beëindigd. De uittredende partij draagt alle kosten die voortvloeien uit de uittreding.
9. Van elk besluit tot uittreding van een gemeente wordt terstond kennis gegeven aan de overige deelnemende gemeenten en Gedeputeerde Staten.

Artikel 28: Wijziging en opheffing

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. a. wijziging van de regeling vindt plaats indien de raden van de deelnemende regeling daartoe besluiten,
2. b. opheffing van de regeling vindt plaats indien minimaal één van de twee raden van de deelnemende gemeenten daartoe besluit.
3. Indien het Algemeen Bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht, doet het Dagelijks Bestuur het daartoe strekkend voorstel aan de betrokken bestuursorganen van de deelnemende gemeenten.
4. In geval van opheffing van de regeling stelt het Algemeen Bestuur een liquiditeitsplan op dat voorziet in de verplichting van de deelnemende gemeenten alle rechten en verplichtingen van het openbaar lichaam over de deelnemende gemeenten te verdelen op een in dit plan te bepalen wijze. Dit plan wordt vastgesteld door de betreffende bestuursorganen van de deelnemende gemeenten.
5. Het Dagelijks Bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zonodig blijft het Algemeen Bestuur functioneren tot de liquidatie voltooid is.
7. Van elk besluit tot wijziging dan wel opheffing van deze regeling wordt terstond bericht gezonden aan de betrokken gemeenten en Gedeputeerde Staten.

Het moment waarop een uittredingsbesluit ingaat is twee kalenderjaren na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot opzegging is genomen, tenzij uittreding in redelijkheid en zonder onevenredige

¹⁴ Gemeenten Wormerland en Oostzaan. (2020) Instellingsbesluit van gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten. *per 14 april 2009*. Artikel 27, 28

ontvlechtingkosten op een eerder tijdstip realiseerbaar is. De nog vast te stellen nieuwe regeling geeft aan dat uittreding plaatsvindt op 1 januari van een kalenderjaar. Gesprekspartners benoemen dat een ontvlechting van OVER-gemeenten naar verwachting vanaf 2030 realiseerbaar is.

1.2.2 Geldende wet- en regelgeving

Op de ontvlechting van de gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten is ook (hogere) wet- en regelgeving van toepassing. De belangrijkste kaders daarbij zijn de Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en het Burgerlijk wetboek (Bw).

Wet gemeenschappelijke regelingen

Vanuit de Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr)¹⁵ is belangrijk dat over de toe- en uittreding ('het treffen van een regeling') is bepaald in artikel 1 van de wet het college van burgemeester en wethouders dit alleen kan doen na het verkrijgen van toestemming van hun gemeenteraden. Een ambtelijke samenwerking zoals de OVER-gemeenten valt onder het bepaalde in art. 8, lid 3.

Wet op de gemeenschappelijke regelingen, art. 8 lid 3

"Bij de regeling waaraan uitsluitend colleges van burgemeesters en wethouders deelnemen, kan een bedrijfsvoeringsorganisatie worden ingesteld in het geval de regeling uitsluitend wordt getroffen ter behartiging van de sturing en beheersing van ondersteunende processen en van uitvoeringstaken van de deelnemers. De bedrijfsvoeringsorganisatie is rechtspersoon".

In artikel 9 van dezelfde wet is bepaald dat in de regeling zelf de afspraken moeten worden gemaakt voor uittreding en de gevolgen hiervan. De eerdergenoemde artikelen 27 en 28 van de GR OVER-gemeenten voorzien hierin.

Burgerlijk wetboek

Belangrijk bij ontvlechting van een ambtelijke organisatie is of er sprake is van de 'overgang van een onderneming'. In het Burgerlijk wetboek¹⁶ (Bw) is bepaald dat rechten en verplichtingen van de werkgever ook gelden voor werknemers die overgaan naar de nieuwe organisatie(s). De lijn van dit wetsartikel is van toepassing. Uit voorbeelden van ambtelijke splitsingen blijkt dit complexe materie. Op het moment dat taken en activiteiten overgaan van de OVER-gemeenten naar een zelfstandige nieuwe organisatie van de gemeente Wormerland treden alle bij de uitvoering van die taken betrokken werknemers naar rato in dienst van de nieuwe organisatie, met behoud van hun recht en afspraken. Dit zal echter niet voor alle taken en activiteiten logisch te splitsen zijn. Bovendien kunnen er in de nieuwe organisatie ook functies komen te vervallen of nieuwe functies worden ingericht. Dit zijn aspecten die verdere uitwerking vergen in een liquidatie en transitieplan waarin ook de sociale en arbeid gerelateerde consequenties voor de medewerkers een plek hebben.

1.3 Consequenties van ontvlechting

Kernbevinding: Het beëindigen en ontvlechten van een ambtelijk samenwerkingsverband komt vaker voor. Er zijn forse financiële en personele consequenties. Deze zijn afhankelijk van de werkorganisatie. Personele gevolgen worden zoveel mogelijk opgevangen in de nieuwe organisaties. De financiële gevolgen bestaan uit structurele en incidentele lasten. Ook voor Wormerland zijn consequenties fors bij ontvlechting.

Om de mogelijke gevolgen in kaart te brengen met de financiële en organisatorische consequenties is gekeken naar soortgelijke voorbeelden bij andere gemeentelijke samenwerkingsorganisaties in de

¹⁵ Wet op de gemeenschappelijke regelingen, geldig vanaf 12-02-2025 tot heden, geraadpleegd op 3 februari 2026

¹⁶ Burgerlijk Wetboek, Boek 7, artikel 663

afgelopen jaren. We krijgen zo zicht op de financiële omvang, onderdelen en personele consequenties van ontvlechting van een ambtelijke samenwerking.

1.3.1 Voorbeelden van ambtelijke splitsingen

In deze subparagraaf schetsen we de uit openbare bronnen vast te stellen gevolgen van ambtelijke splitsingen bij de werkmaatschappij 8KTD (2023), de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg (2017) en UW Samenwerking (2018). Daarnaast kijken we naar de becijfering die is gemaakt voor een zelfstandige gemeente Heiloo in een recent scenario-onderzoek van deze gemeente (najaar 2025).

Werkmaatschappij 8KTD

De werkmaatschappij 8KTD was de ambtelijke organisatie van twee Friese gemeenten, namelijk Achtkarspelen (28.000 inwoners) en Tytsjerksteradiel (33.000 inwoners). De organisatie werd in 2015 opgericht. Er werken ongeveer 700 medewerkers bij de werkorganisatie en de totale personeelskosten van deze organisatie bedraagt 37 miljoen euro op jaarbasis.

Naar aanleiding van ontevredenheid over het functioneren van de samenwerking is er opdracht gegeven om toekomstscenario's te onderzoeken inclusief financiële consequenties¹⁷. Op 22 juni 2023 hebben de gemeenteraden van beide gemeenten hun colleges opdracht gegeven om een Plan van aanpak voor ontvlechting van de ambtelijke samenwerking op te stellen. Dit plan is openbaar beschikbaar om te raadplegen¹⁸. De voorlopige uitkomst is dat de gemeenten werken aan verdere ontvlechting, maar een gedeelte van hun taken voorsnog gemeenschappelijk uit blijven voeren¹⁹.

Voorafgaand aan de ambtelijke ontvlechting van de 8KTD heeft een onderzoeksbureau de kosten hiervoor in beeld gebracht. Deze werden becijferd op €8.671.988 aan totale incidentele posten. Deze bestaan onder meer uit projectkosten, verlies aan inzet, verloop van personeel en andere frictiekosten. Daarnaast zijn er extra huisvestingslasten te voorzien. De structurele effecten werden becijferd op €3.094.000 aan structureel nadeel voor de beide gemeenten samen. Belangrijkste kostenposten waren ICT, contracten en zogenaamde andere schaalnadelen. Voordelen werden voorzien in het wegvallen van de coördinatielast en administratie binnen de GR en het verkrijgen van extra BTW compensatie.

Als structurele gevolgen werd bij de ontvlechting van de 8KTD rekening gehouden met wijziging van de totale personeelskosten, een voordeel op de btw-vrijstelling (GR maakt daarop geen aanspraak), hogere huisvestingskosten, hogere kosten voor ICT, hogere kosten door het wegvallen van schaalvoordelen en hogere kosten door negatieve inkoop-effecten.

Als incidentele kosten zijn in kaart gebracht: het voeren van een projectorganisatie over meerdere jaren, het ontwerpen en uitwerken van twee nieuwe organisaties, het extra budget voor medezeggenschap, de inzet van juridisch advies en advocaatkosten, meerwerk voor de financiële administratie en accountant, kosten van een plaatsingscommissie voor de ambtelijke ontvlechting van medewerkers, verhuiskosten en aanpassing van de huisvesting. Daarnaast zijn er kosten voor de desintegratie van personeel, inzetverlies en extra ziekteverzuim te voorzien. De grootste kostenpost betreft het aanpassen van de ICT-voorzieningen.

De meest recente indicatie van incidentele kosten van splitsing komt uit op €6.385.000. Hiermee zijn de kosten €105 per inwoner. Er staat geen vergoeding tegenover deze kosten, ze komen ten laste van de reserves van de beide gemeenten. De gevolgen worden evenredig over de gemeenten verdeeld.

¹⁷ Gemeente Achtkarspelen (2023) Samenwerking tussen gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, [link](#)

¹⁸ Gemeente Tytsjerksteradiel (mei 2024) Plan van aanpak ontvlechting werkmaatschappij 8KTD. [link](#)

¹⁹ RTV NOF (15 oktober 2025), [link](#)

Bestuursdienst Ommen-Hardenberg (BOH)

Gemeente Ommen en Hardenberg werkten enkele jaren samen in de gemeenschappelijke regeling van de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg. De beide gemeenten verschillen flink in inwoneraantal: Ommen telt ruim 19.300 inwoners, Hardenberg bijna 64.000. De BOH voerde de taken uit voor de beide gemeenten met ongeveer 475 fte.

Gemeente Hardenberg besloot eind 2017 vrij plotseling om uit deze samenwerking te stappen. Voor gemeente Ommen kwam dit onverwacht. De splitsing is stapsgewijs voltooid in de afgelopen jaren waarbij Hardenberg tot 2020 de nodige diensten voor Ommen is blijven verrichten, per januari 2025 waren de gemeenten definitief gesplitst²⁰. Hardenberg heeft Ommen eenmalig 1,3 miljoen euro betaald voor de gevolgen van de splitsing. Al het vaste personeel van de BOH is overgegaan naar de nieuwe organisatie van de gemeente Hardenberg. Ommen heeft gekozen voor een compacte regie-organisatie (aanvankelijk 45 fte). Hiervoor heeft de gemeente een nieuw personeelsbestand zelf kunnen werven, dit stond ook open voor BOH-personeel.

Vanwege de wijze van besluitvorming en de verhoudingsverschillen tussen de beide BOH-gemeenten kwamen de kosten en gevolgen van splitsing terecht bij de gemeente Hardenberg. Hoewel ook Ommen de nodige kosten heeft moeten maken naar aanleiding van de splitsing. Het totaal aan kosten dat is gemaakt als gevolg van de splitsing is nooit becijferd voor beide gemeenten.

Montfoort – IJsselstein (UW Samenwerking)

In 2014 kwamen de Utrechtse gemeenten Montfoort (bijna 14.000 inwoners) en IJsselstein (ruim 33.000 inwoners) een samenwerking overeen in UW Samenwerking. Deze organisatie werkte één bestuursperiode voor beide gemeenten tot 2018. Voor de ambtelijke werkorganisatie werkten ongeveer 200 medewerkers. De ambtelijke samenwerking eindigde in een 'vechtscheiding' tussen beide gemeenten. De provincie Utrecht moest uiteindelijk een bemiddelaar aanstellen tussen beide gemeenten om een gang naar de rechter te voorkomen²¹. Bemiddelaar werd oud-burgemeester Bas Eenhoorn. Hij ontraadde beide gemeenten een gang naar de rechter: 'Als je strijdt om een koe, kost dat een koe. Bovendien lijden beide gemeenten imagoschade als ze rollebollend over straat gaan.' Eenhoorn raamt de claim van Montfoort op 1,2 miljoen euro en die van IJsselstein op 5 à 6 ton. Zijn salomonsoordeel: alleen de kosten voor inrichting van nieuwe huisvesting in Montfoort worden verrekend. Vanuit de reserve van UW samenwerking werd hiervoor eenmalig een bedrag van €100.000 beschikbaar gesteld²².

De uiteindelijke totale kosten van de ontvlechting van UW-samenwerking hebben de onderzoekers niet feitelijk kunnen vaststellen op basis van beschikbare openbare informatie. In 2018 werd bij de begroting door de gemeenteraad van IJsselstein ruim €1 miljoen onttrokken uit de algemene reserve voor de ontvlechting. Voor Montfoort is dit niet direct inzichtelijk. De organisatie werd ontbonden en het personeel kon solliciteren bij de nieuwe ambtelijke organisaties van IJsselstein of Montfoort. Een gedeelte van het personeel vertrok bij beide gemeenten.

Het chaotische einde van de samenwerking was mede het gevolg van een fors tekort dat voorafgaand aan het besluit tot beëindiging was ontstaan. Dit tekort had bovendien politieke consequenties voor het college van IJsselstein, dit werd naar huis gezonden.

²⁰ Binnenlands Bestuur. (2018), Ontvlechting gemeenten kost ruim 1 miljoen euro, [link](#)

²¹ Provincie Utrecht. (2018), Ontvlechting GR UW-samenwerking, [link](#)

²² Ambtelijke samenwerking.nl. (2019), Montfoort en IJsselstein moeten claims opgeven, [link](#)

Heiloo

De gemeente Heiloo (circa 25.000 inwoners) werkt op dit moment samen met drie andere gemeenten in de werkorganisatie BUCH. Ook de BUCH is een gemeenschappelijke regeling en deze organisatie heeft zo'n 1000 fte. In opdracht van de gemeenteraad zijn in 2025 verschillende scenario's voor de bestuurlijke toekomst van de gemeente onderzocht. Zelfstandigheid met een eigen organisatie is één van de onderzochte scenario's. In de rapportage van het onderzoeksbureau zijn de consequenties van dit scenario beschreven²³.

Als Heiloo besluit tot een ontvlechting van ambtelijke organisatie, gaat het hierbij om een ontbinding van de gemeenschappelijke regeling, waarbij de medewerkers worden verdeeld en een nieuwe organisatie wordt ingericht. Dit gaat voor Heiloo om een organisatie van ongeveer 160 fte aan medewerkers. Mogelijk moet gedeeltelijk ook nieuwe werving plaatsvinden. Ook de ICT zal opnieuw moeten worden ingericht. Daarnaast worden contracten aangepast of opnieuw aanbesteed. De onderzoekers schatten in dat dit minimaal één bestuursperiode in beslag neemt. De begrote frictiekosten voor deze operatie voor rekening van Heiloo bedragen 3,2 miljoen euro.

De onderzoekers hebben de uittreedsom proberen vast te stellen. Deze wordt bij de BUCH bepaald volgens het principe dat de uittredende partij de schade moet vergoeden. Elementen zijn daarbij: afloop van lopende contracten en vergoeding voor boventallig personeel, frictie en desintegratiekosten door de gemeente zelf en de samenwerkingspartners, kosten voor extern advies en personele gevolgen. De onderzoekers houden opgeteld rekening met een indicatief normbedrag van €130 euro per inwoner bij volledige ambtelijke ontvlechting. De verdeling van deze kosten komt bij de BUCH-gemeenten voor rekening van de uittredende gemeente.

Uit het voorbeeld van Heiloo blijkt dat de afspraken die in de GR zijn overeengekomen bepalend kunnen zijn voor de kostenverdeling. De afspraken die voor Wormerland gelden zijn in dat opzicht niet in het nadeel van de partij die de samenwerking beëindigd.

1.3.2 Consequenties van ontvlechting van Wormerland uit de OVER-gemeenten

Om in beeld te brengen welke directe consequenties er zijn bij ontvlechting van Wormerland uit de OVER-gemeenten maken we gebruik van bovenstaande voorbeelden en van documenten en gesprekken. In deze paragraaf gaan we in op de incidentele gevolgen van ontvlechting en de bijbehorende kosten. Structurele effecten brengen we ook in volgende hoofdstukken in kaart.

Personeel

De directe gevolgen van een ontvlechtingsbesluit zijn dat er twee nieuwe organisaties moeten worden ingericht die allereerst hun bezetting zullen vullen vanuit de huidige OVER-gemeenten. Dit vanuit goed werkgeverschap en om taakoverdracht en continuïteit van beleid te vervullen. Als het principe van personeel volgt taak wordt gevolgd, zal de gemeente Wormerland over zo'n 135 fte aan medewerkers kunnen beschikken. Er zal echter ook desintegratie van personeel plaatsvinden (ziekte, vertrek) en de gemeente zal ook voor ander type functies mensen willen aannemen. Hieraan zijn frictiekosten verbonden voor medewerkers die gedwongen afscheid nemen, werving- en selectie en inhuur. Er zijn beperkingen te verwachten in de continuïteit van de organisatie gedurende langere termijn.

²³ Gemeente Heiloo (2026) Onderzoek bestuurlijke toekomst, [link](#)

Huisvesting

De huidige OVER-gemeenten huren de huisvesting in Oostzaan en Wormerland van de respectievelijke gemeenten. In het geval van ontvlechting kan Wormerland de eigen ambtenaren huisvesten in het gemeentehuis van Wormerland. Naar verwachting van de gesprekspartners wegen de huidige kosten en baten elkaar hierbij op, waardoor dit kostenneutraal kan plaatsvinden.

ICT

Op de kortere termijn zal het raadzaam zijn om de ICT nog gezamenlijk te behouden (zie voorbeelden uit de andere gemeenten), maar op de langer termijn zal gewerkt moeten worden naar eigen beheer of moet een andere partner worden gevonden (ook Oostzaan maakt mogelijk stappen richting de toekomst) voor samenwerking. De mogelijkheden zijn hiervoor beperkt en de kosten zullen zeer fors zijn. Naar verwachting betreft dit de grootste kostenpost, die bovendien in een zelfstandig Wormerland ook kwetsbaar kan zijn als deze helemaal zelfstandig wordt ingericht.

Overhead

De lasten voor *overhead* nemen gedeeltelijk af doordat de coördinatie van een zelfstandige gemeente minder complex is als voor een organisatie die voor meerdere gemeenten werkt. Hierdoor kan mogelijk iets worden bespaard op management en ook op administratielasten. Het aantal raadsleden en wethouders neemt in principe niet af. Wormerland heeft wel de mogelijkheid om met een bestuurder minder te werken. De besparing is beperkt omdat er nu ook wordt gewerkt (in elk geval qua vergoeding) met deeltijdwethouders.

Beleidscontinuïteit

Ontvlechting van een organisatie vergt op de korte termijn veel tijd, inzet en aandacht. Dit zal, mede met desintegratie van personeel, gevolgen hebben voor inwoners en het gevoerde beleid van de gemeente. Naar verwachting duurt dat enkele jaren. Afhankelijk van de mate waarin de eigen organisatie erin slaagt zich goed te bemensen, kan dit effect worden beperkt. De beleidscontinuïteit is ook afhankelijk van de samenwerkingspartners die de gemeente heeft en weet te vinden voor toekomstige taakuitoefening. Hierop zijn ook zorgen op de langere termijn, verderop in deze notitie zijn deze benoemd.

Projectorganisatie

Een ontvlechtingsoperatie kost tijd en geld. Er is een projectorganisatie nodig voor de ontvlechting, er moet een nieuwe organisatie worden ingericht, de administratie moet worden ontvlochten en er zal juridisch en financieel advies nodig zijn. Ook zijn kosten voor medezeggenschap te voorzien.

Totaal incidentele kosten

Op basis van de bovenstaande punten en een vergelijking met andere gemeenten is de verwachting dat de bandbreedte van de kosten tussen de €110 en €150 per inwoner van de gemeente zal bedragen. Het bedrag is afhankelijk van onzekerheden en keuzes. De totale incidentele kosten komen op basis van het bedrag per inwoner naar verwachting tussen de €2.900.000 en de €4.000.000 te liggen. De kosten voor Wormerland zullen daarmee (62% van de inwoners) ongeveer tussen de €1.800.000 en de €2.500.000 liggen. Hier staat voor de gemeenten geen vergoeding tegenover vanuit het Rijk of provincie.

1.3.3 Reflectie op toekomstscenario's Wormerland

Bij elk bestuurlijk toekomstscenario zijn er consequenties voor de ambtelijke samenwerking OVER-gemeenten en de gemeentelijke financiën van Wormerland te verwachten. We hebben dat in tabel 9 samengevat voor de verschillende scenario's.

Tabel 9 Financiële en personele consequenties per toekomstscenario

Toekomstscenario	Financiële consequenties	Personele consequenties
<i>Zelfstandig en ontvlochten (onderwerp van quick scan)</i>	Incidenteel: forse frictiekosten (1,8 tot 2,5 miljoen euro) Structureel: hogere lasten	Splitsing. Personeel volgt taak richting één van de nieuwe organisaties. Mogelijke desintegratie van personeel.
<i>Bestuurlijke fusie waar Oostzaan onderdeel vanuit maakt</i>	Incidenteel frictiekosten. Hier staat een vergoeding tegenover. Structureel afhankelijk van scenario.	Fusie of overgang. Personeel als geheel naar één organisatie. Mogelijke desintegratie van personeel.
<i>Bestuurlijke fusie waar Oostzaan geen onderdeel vanuit maakt</i>	Incidenteel frictiekosten. Hier staat een vergoeding tegenover. Structureel afhankelijk van scenario.	Splitsing. Personeel volgt taak richting één van de nieuwe organisaties. Mogelijke desintegratie van personeel.

2. Benchmark soortgelijke gemeenten

In dit hoofdstuk geven we op basis van een benchmark met vergelijkbare gemeenten qua inwonersaantal een inschatting van de omvang van de bedrijfsvoeringkosten van een ambtelijk zelfstandige gemeente Wormerland.

2.1 Inhoud van benchmark

Kernbevinding: De benchmark richt zich op de apparaatskosten van de bedrijfsvoering van 14 gemeenten zonder gezamenlijke organisatie met tussen de 15.000 – 20.000 inwoners. Apparaatskosten zijn een verplichte beleidsindicator, waardoor een vergelijking tussen gemeenten te maken is. Ook kijken we naar inhuur en bezetting van gemeenten met minder dan 20.000 inwoners. Bij de benchmark is geen rekening gehouden met de financiële situatie van gemeenten, organisatieopbouw en aantal kernen.

2.1.1 Benchmark op bedrijfsvoering

Op het moment dat de gemeenteraad van Wormerland besluit om uit te treden uit OVER-gemeenten, dient een nieuwe eigenstandige ambtelijke organisatie opgezet te worden. Er is geen sprake van wijziging van de begroting. Het betreft voornamelijk een wijziging in de organisatie van de bedrijfsvoering en de kosten hiervoor. In de regeling beleidsindicatoren wordt hiervoor de indicator apparaatskosten gebruikt. De definitie van apparaatskosten is als volgt:

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.

Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.²⁴

Om inzicht te krijgen in een bandbreedte voor de apparaatskosten hebben we Wormerland vergeleken met alle Nederlandse gemeenten tussen de 15.000 – 20.000 inwoners. Als randvoorwaarden zijn gehanteerd dat deze gemeenten geen werkorganisatie hebben, hun taken niet grotendeels uitbesteden en dat de conform BBV de indicator apparaatskosten wordt gerapporteerd. 14 van de 29 gemeenten voldeden hieraan en zijn meegenomen in deze benchmark. Er is gebruik gemaakt van de cijfers uit de programmabegroting 2026.

Daarnaast kijken we ook naar de gemiddelde bezetting van gemeenten tot 20.000 inwoners en het inhuurpercentage. Het A&O fonds Gemeenten brengt jaarlijks de Personeelsmonitor Gemeenten uit. Dit is een benchmark van de personeelskenmerken van gemeenten. A&O maakt in de cijfers onderscheid tussen de gemeenten op inwonersaantal. De gemeente Wormerland heeft ongeveer 16.500 inwoners en valt daarmee in de klasse minder dan 20.000 inwoners.²⁵

De kanttekening bij een benchmark als deze is dat hierbij geen rekening gehouden wordt met bijvoorbeeld de algemene reserve van de verschillende gemeenten, ligging en het aantal kernen. Daarnaast is niet gekeken naar de organisatieopbouw van de gemeenten en het bijbehorend functiehuis. Tegelijkertijd geeft deze benchmark wel een representatief beeld van de bedrijfsvoeringskosten en indicatoren bij het aantal inwoners van de gemeente Wormerland.

²⁴ VNG Realisatie. (2017). Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie'

²⁵ A&O-fonds. (2025). Personeelsmonitor 2024

2.2 Benchmark met gemeenten van vergelijkbare grootte

Kernbevinding: Vanuit de benchmark volgt het beeld dat de apparaatskosten per inwoner voor de gemeente Wormerland zullen stijgen. De gemiddelde apparaatskosten bedragen ongeveer €4 miljoen meer dan de huidige bijdrage van Wormerland aan de OVER-gemeenten. De bandbreedte van de stijging van de apparaatskosten voor de gemeente Wormerland ligt tussen de €1,5 miljoen - €3 miljoen.

2.2.1 Huidige situatie gemeente Wormerland

In de huidige situatie bedragen de totale apparaatskosten voor de gemeente Wormerland uit haar bijdrage van circa €14,5 miljoen aan OVER-gemeenten. De kosten per inwoner voor het ambtelijk apparaat bedragen voor 2026 €887 per inwoner.²⁶ Het afgelopen jaar is door OVER-gemeenten ingezet op een daling van de inhuur. In 2024 besteedde OVER-gemeenten 20% van de totale loonsom aan inhuur. De formatie van organisatie bestaat uit ongeveer 200fte. OVER-gemeenten stuurt op totale loonsom. In 2024 betrof de formatie van OVER-gemeenten 7,2 fte per 1000 inwoners op basis van alle inwoners van Wormerland en Oostzaan.²⁷ Goed om te benoemen is dat dit exclusief de gemeentesecretarissen is, omdat zij in dienst zijn van de gemeente zelf. De griffie en bestuur maken conform de BBV geen onderdeel uit van de apparaatskosten.

2.2.2 Uitkomsten benchmark

Tabel 10 bevat een overzicht met de huidige situatie van Wormerland en de uitkomsten van de benchmark. Er is ook een gemiddelde berekend van de apparaatskosten uit de benchmark, omdat de indicator apparaatskosten snel kan dalen bij een stijging van het aantal inwoners en andersom.

Tabel 10 Benchmark bedrijfsvoeringsindicatoren Wormerland en vergelijkbare gemeenten

Indicator	Gemeente Wormerland	Vergelijkbare gemeenten
Apparaatskosten	€ 887 per inwoner	€ 1.059 per inwoner
Totale apparaatskosten	€ 14.529.140	€ 18.547.094
Externe inhuur als % van de loonsom	20%	20,9%
Bezetting	7,2 fte per 1.000 inwoners	7,7 fte per 1.000 inwoners

De inhuur en de bezetting is voor de gemeente Wormerland (binnen OVER-gemeenten) weinig afwijkend van de vergelijkbare gemeenten. Het grootste verschil zit op de apparaatskosten. Geen van de gemeenten heeft lagere apparaatskosten dan de gemeente Wormerland. Het verschil is hier €172 per inwoner. Dat betekent dat de apparaatskosten bij een 'gemiddelde' zelfstandige ambtelijke organisatie zouden kunnen stijgen met ongeveer €2,8 miljoen. De gemiddelde apparaatskosten bedragen ongeveer €4 miljoen meer dan op dit moment voor de gemeente Wormerland. De bandbreedte hierbij is €14,9 miljoen - €24,8 miljoen, waarbij de mediaan ligt op €17,4 miljoen.

Op basis van de uitkomsten uit de benchmark is de verwachting dat de mogelijke stijging van structurele apparaatskosten bij een zelfstandige organisatie voor Wormerland tussen €1,5 miljoen en €3,5 miljoen ligt. De gemiddelde bezetting van de ambtelijke organisatie zal liggen op ongeveer 127 fte.

²⁶ Gemeente Wormerland. (2025). Begroting 2026 – 2029. p.139

²⁷ OVER-gemeenten. (2025). Jaarverslag 2024

3. Uitdagingen bij zelfstandigheid

In dit hoofdstuk geven we aan welke uitdagingen Wormerland te wachten staat op het moment dat er gekozen wordt voor een ambtelijk zelfstandige gemeente Wormerland. De belangrijkste uitdaging betreft de personele uitdaging. Daarnaast zijn er in elk geval uitdagingen te voorzien op het gebied van samenwerking in de regio, bedrijfsvoering en ICT en op het ambitieniveau.

3.1 Personeel

Kernbevinding: De personele situatie in de OVER-organisatie is momenteel redelijk stabiel, hoewel er kwetsbaarheden zijn. De kwetsbaarheden zullen in een ontvlochten organisatie toenemen.

3.1.1 Stand van zaken personeel in OVER-organisatie

De huidige stand van zaken rondom werving en behoud van personeel in de OVER-organisatie is redelijk stabiel. De laatste gegevens komen uit het jaarverslag over 2024 en laten zien dat het aantal vaste medewerkers is toegenomen, bijna alle vacatures vervuld zijn en de uitstroom is teruggelopen van 22% naar 9%.²⁸ De OVER-organisatie legt de oorzaak van deze resultaten bij hun wervingsaanpak, waarbij ze de focus leggen op de generalistische aard van het werk en de sterke collegialiteit.²⁹

Tegelijkertijd ziet de OVER-organisatie ook een aantal kwetsbaarheden. Dit komt vanuit documenten gesprekken met betrokkenen naar voren.

- De omvang van de organisatie is relatief klein, wat risico's oplevert voor het tijdig uitvoeren van werkzaamheden, het halen van wettelijke termijnen en het optreden van fouten.
- Door de krapte op de arbeidsmarkt blijft het lastig om gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden.
- Het ziekteverzuim is hoog.
- De discussie over de bestuurlijke toekomst en berichtgeving over de OVER-gemeenten in de media hebben effect op het welzijn en het behoud van medewerkers. Dit is een effect dat in de toekomst kan toenemen.

3.1.2 Personeel in een ontvlochten organisatie

Op het moment dat de OVER-organisatie gaat ontvlochten en een ambtelijk ontvlochten Wormerland ontstaat nemen kwetsbaarheden rondom personeel naar verwachting toe. Dit blijkt uit voorbeelden van soortgelijke ontvlochteningen in het land en uit gesprekken met betrokkenen.

Het A&O fonds Gemeenten bracht begin 2026 de trends in de gemeentelijke arbeidsmarkt in kaart, en concludeerde dat de krapte blijft, de vergrijzing doorzet en de druk op medewerkers toeneemt.³⁰ De zelfstandige Wormerland-organisatie heeft zich dan als een nog kleinere speler tot deze complexe arbeidsmarkt te verhouden in een concurrerende arbeidsmarktregio. Voor wat betreft de vergrijzing geldt dat de huidige OVER-gemeenten een evenwichtige organisatieopbouw hebben en niet sterk vergrijsd zijn. Wel wordt aangegeven dat nieuwe medewerkers vaker relatief jong en onervaren zijn, meestal blijven zij ook kortere tijd bij een gemeente voordat ze een volgende stap zetten.

²⁸ Jaarverslag 2024 OVER-gemeenten

²⁹ Document 'Werving OVER-gemeenten'

³⁰ A&O-fonds gemeenten – De gemeentelijke arbeidsmarkt

Het niet kunnen vinden van personeel is voor iedere gemeente een probleem, maar kan voor een kleine gemeente nog nijpender zijn. In een gemeente is namelijk eerder maar één persoon verantwoordelijk voor een taak of taakveld. Als het niet lukt om zo'n functie in te vullen, kunnen belangrijke processen en taken stil komen te liggen. Dit is kwetsbaar.

Bovendien betekent ontvlechten een onzekere situatie voor het personeel, geven betrokkenen in gesprekken aan. Een deel van het personeel zal overgaan naar de nieuwe zelfstandige Wormerland-organisatie, maar een deel ook niet. Het is ook voor te stellen dat personeel vertrekt door de onrust die een overgangsfase met zich mee kan brengen, of omdat ze verwachten minder mogelijkheden te hebben in een kleinere organisatie. Bovendien moet een zelfstandige Wormerland-organisatie haar identiteit als werkgever nog vinden. Dit terwijl betrokkenen aangeven dat de wervingsstrategie van de OVER-organisatie sinds 2024 juist succesvol is, omdat ze de kenmerken van werken voor de OVER-organisatie inzetten: generalistisch werken en sterke collegialiteit.

3.2 Bestuurlijke en organisatorische uitdagingen

Kernbevinding: De invloed van de gemeente Wormerland in de regio zal bij ambtelijke zelfstandigheid afnemen. Daarnaast is het te verwachten dat de bereidwilligheid tot samenwerking in de regio met de gemeente Wormerland zal afnemen bij een keuze voor zelfstandigheid en ambtelijke onafhankelijkheid. Zeker als buurgemeenten wél bestuurlijk fuseren. Verder liggen en grote uitdagingen op het gebied van de ontwikkeling van ICT en bedrijfsvoering en zal de financiële robuustheid afnemen.

3.2.1 Samenwerking

Op dit moment werkt Wormerland samen in negen Gemeenschappelijke Regelingen en met één stichting.³¹ Deze samenwerkingen zijn belangrijk voor de gemeente om een gedeelte van de taken mee uit te voeren. Naast deze samenwerkingen voert de gemeente Wormerland een aantal taken op het gebied van het sociaal domein uit in samenwerking met de gemeente Zaanstad. Het gaat om de volgende organisaties: Recreatieschap Twiske Waterland, Gemeenschappelijke GezondheidsDienst Zaanstreek-Waterland (GGD ZW), Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VRZW), Vervoerregio Amsterdam, OD IJmond, Vuilverbrandingsinstallatie/VVI (HVC), Cocensus, OVER-gemeenten, Waterlands Archief en Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK).

Voor al deze samenwerkingsverbanden zien wij twee belangrijke ontwikkelingen bij ambtelijke (en bestuurlijke) zelfstandigheid richting de toekomst. Deze ontwikkelingen hangen ook samen met de toekomstige situatie in de regio: de verwachting is dat een aantal kleinere gemeenten zullen gaan fuseren op afzienbare termijn.

Afname invloed en ondersteuning

De invloed van Wormerland in de regionale samenwerkingsverbanden zal bij ambtelijke zelfstandigheid afnemen. Zeker als het aantal kleinere gemeenten in de regio afneemt zal Wormerland in veel verbanden naar verhouding weinig invloed behouden. Het zal ook minder eenvoudig worden om coalities te sluiten met andere gemeenten binnen deze samenwerkingsverbanden. Ook de toekenning van relevante taken en verantwoordelijkheden voor Wormerlandse bestuurders zal naar verwachting afnemen.

De ambtelijke ondersteuning vanuit een zelfstandige organisatie zal naar verwachting ook afnemen ten opzichte van de huidige ondersteuning. Doordat vanuit één organisatie binnen (ongeveer) hetzelfde speelveld wordt gewerkt kan deze beter en efficiënter worden verricht. De strategische capaciteit die OVER-gemeenten beschikbaar heeft voor het werken in de regio wordt nu positief ervaren.

³¹ Gemeente Wormerland (2025) Programmabegroting 2026, pag. 103

Afname bereidwilligheid tot samenwerking

Het is te verwachten dat de bereidwilligheid tot samenwerking in de regio met de gemeente Wormerland zal afnemen bij een keuze voor zelfstandigheid en ambtelijke onafhankelijkheid. Zeker als buurgemeenten wél bestuurlijk fuseren. Fusiegemeenten zullen de tijd en aandacht op een goede fusieafronding richten. Een keuze voor ambtelijk zelfstandigheid leidt in de vergelijking bij andere gemeentelijke verbanden die zijn ontvlochten niet meteen tot hernieuwde samenwerking met derden. Eerder tot een gaandeweg verder vorderende zelfstandigheid.

3.2.2 Bedrijfsvoering en ICT

Met name op het gebied van de bedrijfsvoering en nog meer specifiek de ICT liggen er grote uitdagingen bij een zelfstandig ontvlochten Wormerland. De samenvoeging hiervan heeft vele jaren in beslag genomen, tegen forse kosten. Ook bij andere ontvlechtingen is zichtbaar dat allereerst ervoor wordt gekozen om ICT en bedrijfsvoering gemeenschappelijk te blijven doen. In principe zou dit ook voor een zelfstandig Wormerlandse organisatie een logische stap zijn. Hierbij geldt echter ook dat Oostzaan kijkt naar zijn toekomst en hierin mogelijk volgende stappen zet.

Het is niet vanzelfsprekend dat bij een eventuele fusie van Oostzaan de toekomstige fusiegemeente Wormerland wil blijven voorzien van deze dienstverlening. Bovendien zullen hieraan ook transitiekosten verbonden zijn, zoals het oprichten van een (andere) bedrijfsvoeringsorganisatie en investeringen in ICT-infrastructuur en aanpassing hiervan.

Naast de forse kosten voor ICT bij verzelfstandiging is de kwetsbaarheid hiervan een aandachtspunt. Uit onderzoek naar cyberveiligheid is eerder naar voren gekomen dat de ICT van kleinere gemeenten kwetsbaarder is. Bovendien zijn arbeidskrachten binnen dit domein schaars. Hier zit dus een fors risico bij een ontvlechtingskeuze. Het is raadzaam dit nader in kaart te brengen alsmede mogelijke scenario's voordat een daadwerkelijke ontvlechtingskeuze wordt gemaakt.

3.2.3 Financiële robuustheid

Op het gebied van de financiën zal de robuustheid verder afnemen vanwege incidentele kosten van de ontvlechting en vanwege structureel hogere organisatielasten. In het volgende hoofdstuk wordt hier concluderend bij stilgestaan.

Naast nieuwe ontwikkelingen heeft Wormerland in elk geval twee belangrijke aandachtspunten binnen de huidige begroting, conform ook de bevindingen van de accountant en de risicoparagraaf van de begroting. Het eerste betreft de herijking van de meerjarenonderhoudsplannen voor de openbare ruimte die in de komende jaren zullen plaatsvinden. Met name ten aanzien van de overgenomen wegen van het hoogheemraadschap adviseert de accountant om dit spoedig in kaart te brengen. Ten aanzien van de kosten van het sociaal domein gelden meer algemene zorgen over mogelijke kostenstijging richting de toekomst die de financiën verder onder druk kunnen zetten³².

Ambitieniveau

In de benchmark hebben de onderzoekers geen vergelijking gemaakt met het ambitieniveau van Wormerland nu met vergelijkbare gemeenten. Wel is aannemelijk en wordt in gesprekken verondersteld dat gelet op de structureel hogere benodigde apparaatskosten een prioritering van ambities nodig zal zijn bij ambtelijke verzelfstandiging. De precieze gevolgen hiervan kunnen met deze quick scan niet in kaart gebracht worden.

³² Gemeente Wormerland (2025) Accountantsverslag 2024, pag. 15-20

4. Financieel perspectief van ambtelijk zelfstandig Wormerland

Het laatste hoofdstuk laat op basis van voorgaande bevindingen het financieel perspectief zien van de gemeente Wormerland met een eigen zelfstandige organisatie.

4.1 Financiële gevolgen zelfstandig ontvlochten Wormerland

Kernbevinding: De totale incidentele kosten voor het ontvlochten en inrichting van een nieuwe organisatie zullen naar verwachting tussen de €1,8 miljoen en €2,5 miljoen liggen voor de gemeente Wormerland. Structureel zullen de apparaatskosten van een zelfstandige organisatie naar verwachting stijgen met een bandbreedte van €1,5 miljoen en 3,5 miljoen. De incidentele kosten kunnen worden gedekt uit de algemene reserve. Door de structurele stijging zal een negatief structureel begrotingsaldo in 2029 ontstaan van tussen de €3 miljoen en €1 miljoen. Dit kan één jaar gedekt worden uit de algemene reserve. Daarna zal de gemeente Wormerland op zoek moeten naar andere manieren van dekking door verhoging van lasten of door bezuinigen.

4.1.1 Structurele en incidentele financiële gevolgen van ambtelijke zelfstandigheid

Een zelfstandig ontvlochten Wormerland heeft een aantal incidentele en structurele gevolgen voor de financiële positie van de gemeente. Allereerst is daarbij belangrijk dat bij een ambtelijke verzelfstandiging geen financiële tegemoetkoming vanuit Rijk of provincie kan worden verwacht. Dit is wel het geval bij een bestuurlijke fusie, zoals ook vanuit de eerder uitgevoerde begrotingscan blijkt. Er zijn structureel ook geen (positieve of negatieve) gevolgen te verwachten ten aanzien van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De gehele kosten komen voor rekening van Wormerland. De baten zijn beperkt.

De **incidentele financiële gevolgen** zijn in hoofdstuk 1 beschreven. De verwachting is dat de bandbreedte van de kosten tussen de €110 en €150 per inwoner van de gemeente zal bedragen. Eén en ander is afhankelijk van onzekerheden en keuzes. De totale incidentele kosten komen naar verwachting tussen de €2.900.000 en de €4.000.000 te liggen voor Oostzaan en Wormerland samen. De kosten voor Wormerland liggen daarmee (62% van de inwoners) naar verwachting tussen de €1.800.000 en de €2.500.000.

De **structurele financiële gevolgen** voor de omvang van de apparaatskosten zijn in hoofdstuk 2 beschreven. Op basis van de benchmark valt te verwachten dat deze structureel zullen toenemen. Deze mogelijke stijging van structurele apparaatskosten bij een zelfstandige organisatie voor Wormerland ligt naar verwachting tussen €1,5 miljoen en €3,5 miljoen.

Tabel 11 Financiële gevolgen incidenteel en structureel voor ambtelijk zelfstandig Wormerland

Type extra kosten	Omvang
Incidenteel	€1.800.000 - €2.500.000
Structureel	€1.500.000 - €3.500.000

In hoofdstuk 3 is beschreven dat er daarnaast de nodige onzekerheden en risico's zijn met mogelijke financiële consequenties tot gevolg.

4.1.2 Structureel begrotingsaldo van ambtelijk zelfstandig Wormerland

Met bovenstaande gevolgen zal het structurele begrotingsaldo verslechteren bij een zelfstandig en ontvlochten gemeente Wormerland. Het huidige verwachte saldo, de verwachte algemene reserve en de verwachte vrije ruimte van deze reserve zijn op als volgt. Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 hangt de verwachte vrije ruimte van de algemene reserve samen met het behoud van een weerstandsratio van 1.

Tabel 12 Huidig beeld van verwachte algemene reserve, vrije ruimte algemene reserve en begrotingsaldo in € Wormerland incl. effect decembercirculaire

Huidig beeld	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	7.393.194	7.183.867	6.636.512	6.815.759
Vrije ruimte algemene reserve	4.753.399	4.544.072	3.996.717	4.175.964
Structureel begrotingsaldo	-101.404	506.442	47.994	786.018

Voor het rekenvoorbeeld gaan we uit van een uittreding in 2029, omdat de begroting van de gemeente Wormerland niet verder reikt. In de praktijk zal een uittreding waarschijnlijk mogelijk zijn vanaf 2030. Tabel 13 bevat een overzicht van de financiële gevolgen. Het dekken van de incidentele kosten uit de algemene reserve is het meest voor de hand liggend. In de periode 2027 – 2029 zal hier tussen de €1,8 miljoen en €2,5 miljoen gedekt moeten worden. Deze ruimte is beschikbaar binnen de vrije ruimte. Deze zal daarna tussen de ongeveer €1,3 miljoen en €2,4 miljoen bedragen.

De gemeente Wormerland zal rekening moeten houden met hogere apparaatskosten voor de zelfstandige organisatie. Voor 2029 betekent dat er een tekort zal ontstaan van tussen de ongeveer €2,7 miljoen en €700.000 negatief. Voor één jaar zou dit gedekt kunnen worden uit de vrije algemene reserve, maar hierna zal deze niet meer toereikend zijn. Er zal dan een alternatieve dekking gezocht moeten worden door het verhogen van lasten of bezuinigen op het ambitieniveau van de gemeente.

Tabel 13 Toekomstig beeld van verwachte algemene reserve, vrije ruimte algemene reserve en begrotingsaldo zelfstandig Wormerland

Toekomstig beeld	2029
Algemene reserve	€4.315.759 – €5.015.759
Vrije ruimte algemene reserve	€1.275.964 - €2.375.964
Structureel begrotingsaldo	- €-2.713.982 - -€713.982

4.2 Conclusie over de ontwikkeling van financiële robuustheid

Op basis van bovenstaande is voor de financiële indicatoren van Wormerland bij ambtelijke ontvlechting en blijvende bestuurlijke zelfstandigheid het volgende te verwachten:

- De exploitatie zal structureel een tekort opleveren wat moet worden hersteld met stevige bezuinigingsmaatregelen en bijstelling van ambities.
- Het weerstandsvermogen van de gemeente zal vanwege de incidentele kosten afnemen. De risico's nemen vanwege de onzekerheden naar verwachting toe. Dit heeft tot gevolg dat de weerstandscapaciteit afneemt.
- Als gevolg van bovenstaande zal de netto schuldquote toenemen en de solvabiliteit afnemen. Wormerland zal meer externe middelen aan moeten gaan trekken. De belastingcapaciteit om extra middelen te innen bij inwoners is beperkt.

Een keuze voor ambtelijke zelfstandigheid zal daarmee naar verwachting de financiële robuustheid van Wormerland fors verslechteren.

Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording

Geraadpleegde bronnen

Er is de nodige documentatie ontvangen vanuit de gemeente ten behoeve van het onderzoek. Er is ruimhartig voldaan aan ons informatieverzoek. De onderzoekers hebben alle benodigde informatie ontvangen. Zie hiervoor de bronvermelding in de voetnoten van de rapportage.

Gevoerde interviews

De onderstaande interviews hebben in het kader van dit onderzoek plaatsgehad.

Datum gesprek	Naam/functie	Organisatie
29 januari 2026	Algemeen directeur Afdelingshoofd bedrijfsvoering	OVER-gemeenten
29 januari 2026	Wethouder Pietersma (portefeuillehouder financiën)	Gemeente Wormerland

Benchmark

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de informatie per gemeente die onderdeel uitmaakt van de benchmark waarover in hoofdstuk 2 nader wordt ingegaan. Voor de benchmark is gebruik gemaakt van de programmabegrotingen voor 2026 van deze gemeenten.

	Gemeente	Inwoners
1	Hilvarenbeek	16.149
2	Harlingen	16.210
3	Beek	16.251
4	Bunnik	16.279
5	Valkenburg aan de Geul	16.464
6	Asten	17.385
7	Waterland	17.556
8	Gennep	17.785
9	Waalre	17.898
10	Staphorst	17.968
11	Son en Breugel	18.131
12	Meerssen	18.460
13	Midden-Delfland	19.423
14	Westerveld	19.983

